

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad cat. olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseltük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz. 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolvasó szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

A horvátok letörése.

Vedd be a tótot s kiver a házadból.
Ugyanez áll a krobótokra is.

Hónapok óta összeszorult az öklünk, a mikor arra az arcátlan hányavetiségre gondolunk, a melyet egy szűkkörű kalandor csapat a magyar államegység ellen saját fészkeinkben, nemzeti eszméink oltárának megszentelt helyén véghezvisz.

A mennyi gyűlölet egy forróvérű nép előcsahosáiban összeütemlett, azt mind idehozták hozzánk, hogy azzal az orunk alá füstöljenek.

Tegnap végre vége szakadt a komédiának.

Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter a képviselőház élénk helyeslése közben mutatót rá arra a péfidiára, mi joggal tette a horvátok magatartását annyira visszataszítóvá. Közjogi skrupulusokkal hozakodtak elő, a horvát nyelv jogainak megsértéséről beszéltek akkor, a midőn ők maguk magyar földön a magyar nyelvnek törvénybeiktatása ellen obstrukciós vitát kezdetek, a magyar nyelv ellen támadtak. Emelt hangon, az incidatokrak egyre elementárisabban ható megnyilvánulásától kísérinten jegyezte meg Kossuth Fe-

renc, hogy nincs a világnak olyan parlamentje, mely ezt eltűné. És logkevésbbé tűrnék el ezt a horvátok.

Supilókák szeméből veszedelmes tűz lobogott elő, mikor nyilvánvalóvá lett, hogy a kormány radikálisan törli ketté obstrukciójukat. Ez eshetőségeket számolva mindenre készületek, csak azt az eljárás módot nem várták. És váratlanul, szinte konsternálva érte őket Kossuth Ferenc indítványa mely törvényesség szempontjából egyáltalán nem kifogásolható, az adott módzatok közül a legmegfelelőbb ennek a szerencsétlen és okatlan horvát manővernek letörésére.

A horvátok obstrukciója különben is csak egy fejezete annak a már szinte internacionálissá kiszélesedő hadakozásnak, mellyel idegen és avatlan elemek a magyar államegység ellen törnek. A nagy délszláv államnak ideájától megmámorosodott nemzetiségi apostolok ujabban mind-egyre alkalmasabb állablának találják a magyar államegységet arra, hogy mérgezett nyilatkokat feleje lövöldözzék. Eddig hallgatagon dolgoztak csak, titkolva az eltakart aknákat mikbe bele akarták dönteni a magyar állam suverenitását, de ma nyíltan, minden leplezgetés nélkül és annál sze-

mérmetlenebbül támadnak államiségünk ellen.

Azonban nemzet, melynek múltja olyan diadalmas, mint a miénk, szó nélkül nem tűrheti ezt. Nemcsak önmaguk kérdése, hanem magasabb rendű állami érdek is egyben. Magyar földön kell annyi erővel bírnia állami fönnhatóságunknak, hogy nyaka közé tudjon csordítani ezeknek az apró, vékony dongájú legényeknek. Hiszen azok épségünk, törvénybe igtalott jogaink ellen lázitanak s meghamisítva magát a történelmet, lehetetlen igéretekkel akarják hadi rendbe tömöríteni ellenünk a nemzetiségeket. A Hórák meg a Klokák emléke úgy látszik termékeny talajban él.

Legfőbb ideje volt hát a horvátok obstrukcióját megtörni. A józan érvek nem győzték meg őket, a parlament tisztességtudás legelembb szabályain is tulítotték magukat és jogtalan követeléseikkel a terfibevert munkarend eredményes kivételét akarták megakasztani. Kivételes helyzetek még sokszorta kivételesebb eszközöket is jogosultá tesznek. Szó se férhet tehát hozzá, hogy mindenképpen ideje volt már, hogy a kormány rászánja magát a Kossuth Ferenc indítványában bejelentett lépésre.

Az egész ország megnyugvással ve-

Tristia.

Könnyű felhők lengve szállnak.
Holdvilágos éjjelen;
Néma sorban egyre szállnak,
Csak a bú marad velem.

Szebb vidékre, szebb időkre
Sír a lelkeim éneken,
Szebb hazába, hol vigabban
Szólna, zengne éneken.

Holdsugáros palakparton
Bólgatnak a fűzek;
Holdsugáros ezüsfátyol
Borítja el a vizet.
Fáradt ragyok, úgy pihennék,
De az átom elkerül,
Itt bolyongok palakparton
A fűzek közt — egyedül.

Bujdosik a hold az égen
Szélzöld felhők között;
Lelkem csendje és nyugalma
Messze, messze költözött.
Árva hold, ha megtalálod
Édesemnek kis lakát:
Mondd el Neki, panaszdol el
Lelkem síró bánatát.

Bús idő van, zúg az erdő,
Tépi-rázza kőssa szél;

Barna felleg, tépett felhő
Szélnök szárnyán útra két.
Tépett felleg irigyellek,
Véled mért nem szállhatok?
Menjtek hát ti helyettom:
Szélvész, felhő, sóhajok.

Viktorian.

Vihar a tengeren.

Elbeszéli egy lapkiadó.

— A Fejérmegyei Napló eredeti tárcája. —

Pár év előtt tengeren utaztam. Gyönyörű, verőfényes időben, a fehér tajtékot turó hullámok bizzar játékát élvezve, mesésen szépek találunk az életet. Magyarok lévén, ábrándos, édes nótákra gyujtottunk. Csakugy zengett, harsogott ajkainkról az ének árja, míg akkordjai bele nem veszték az örök Óceán napfényben csillogó hullámaiba.

Boldogan évezttük a tengeri hajózás gyönyörűségeit egészen addig, míg hajónk a bennünket környező szigetek oltalma alatt állott. Egyszerre azonban nagyot változott a helyzet. Kiértünk a szabad tengerre. Az édesen süttögő, szeliden mosolygó leányzóbból haragos furia lett. Selymes, sima fordokron uszó haja mint a Medúzáé, kigyókká változott. A süttögés, az aeol hárfá sejtelmes zengése dübörgéssé, ordító zúgássá fajult. Eddig pajkos delinek fickándoztak hajónk körül, most egyszerre megjelentek a sárlatok s fehér szárnyukat csattogtatva, vészjelző sikoltozással rémítették amugy is izgatott kedélyünket. A dal hiába erőlködött ajkainkon, egykét ügyetlen csuklás után elhallgattunk. Magunkra

huzzuk felötöinket, leszorítottuk a kalapunkat s a ki birta, kiállt a hajó orrára — dacolni vészsel, zivatarral. A többi bevonult a központonba. Egyik-másik zongorázni is próbált, míg a fölbillenő szék azt a mulatságot is félbe nem szakította.

— Hajh! atyámia! milyen ur a szél a Óceánon! Ott tudod meg, hogy mily erősek a karjai, mikor az ezer és ezer métermázsás hajóba kapaszkodva olyanokat lódit rajta, hogy resze-ropp minden porcikája. Tányérok csörömpölése, eszákjok zengése, táncoló székek, fölboruló asztalok zuhogása jelezte, hogy teljes e az elemek hatalma alatt állunk. Ilyenkor az embernek először a füle szokott átatszó fehérré változni, az ajkai megkékülnek, borongó kedélye feldül s valami kimondhatatlan világfájdalom ül ki a könnyező szeméibe. Mindegyik központja azonban a gyomor, a háborgó, a nyugodni nem tudó, émelegyő, kétségbeesett, feldülni készülő gyomor.

A tapasztalt ember mit csinál ilyenkor? Valami szórakozást keres, hogy bármiről tudjon az egész világon, csak azt az egyetlenegy feledje el, hogy gyomor is van a világon. A nyakamba teritettem egy paplant, beburkolóztam, leültem a hajófedélzetre, a hátamat nekifeszitettem az egyik kabinnak, a lábamat meg a hajó párkányának és vártam, mikor szakad össze a világ. Hogy szórakozzam, illetőleg, hogy valamihez odaszógezzem a tekintetemet, elővettem a zsebemből a jegyzőkönyvem és buzzgón olvasni kezdettem. (Ugy, mint mikor az ember álmatlan éjszakán az egyszeregyet, meg a miatyánkot mondja először: előlről hátrafele, aztán hátulról előrefelé.) Hogyan, hogyan se történt, nem tudom, de a könyvemben föl voltak jegyezve lapunk előfizetői.

Mai lapunk 4 oldal.

heti csak tudomásul a horvát obstrukció letörését. Nem csak azért volt erre szükség, hogy elnémtsa a nemzeti hősöknek fölcsapott horvát komédiásokat, de főleg azért, hogy a vasutasok fizetésének tervbe vett rendezése végre tető alá kerüljön.

40 év után.

A székesfehérvári főgimnáziumnak ünnepe volt ma. Tanítványainak egyik legkiválóbbja, *Vekerle Sándor* Magyarország miniszterelnöke ma ünnepelte azt a napot, a mikor 40 év előtt tanuló társaival együtt megkapta azt a diplomát, a mely a világba készülő ifju utilevele, nyolc év munkásságának beszélő bizonyossága, fundamentum, a melyen a jövő épülete emelkedik.

Huszonkilencen állották ki 1867-ben sikerrel az érettségi vizsgálatot. Ma tizenketten jöttek el, hogy negyven év után a viszontlátás örömeit, a gyermekkor ártatlan örömeinek emlékeit élvezzék. A többi részben elhalt, részben kimentette elmaradását.

A találkozónak mindenesetre egyik legkedvesebb momentumja az, hogy Magyarország ez időszaki miniszterelnöke, *Vekerle Sándor* dr. is a találkozók között van. Az akkor karcsu, dús fürtökkel megáldott vidám ifjából persze erre-arra hajlott gömbölyű, őszfürtű, vagy fürtök nélkül szürkölődő öreg urak lettek, a kik ma szíves örömmel támasztják oda hidnak azt a négy X-et a negyven esztendő támasztotta ürhöz, hogy visszatérjenek egy napra az elfeledett, de újra fölelevenítet ifjuság emlékeihez.

A találkozásra tegnap este gyülekeztek már a Magyar Királyban. Körülbelül a találkozók fele már este együtt volt, a kik a késő éjjeli órákig böngésztek a mult

tárházában. Negyven év óta először jöttek most össze s ezt is *Rozsos István* mura-kereszturi apát indítványának köszönhetjük, a ki *Vekerle* miniszterelnökkel megbeszélte a dolgot s az örömmel egyezett bele a kilátásba helyezeti találkozásba.

Társai ugyan az utolsó percig kételkedtek, hogy a mostani zilált politikai viszonyok nem vetnek-e akadályt a legjobb akarat elé; ugy szólván percről-percre várták a sürgőnyt, a mely az elmaradást jelzi, de a *Kasszandrák* ez idő szerint nem váltak be.

A miniszterelnök a reggeli gyorsvonaton jött *Schmidt József* nyug. államtitkár kíséretében.

A megjelentek a következők:

Babús János plebános (Babóth).

Koller István földbirtokos (Rajk).

Lovák Ede nyug. albiró (Budapest).

Löke Mór orvos (Tapolca).

Dr. Polák József orvos (Devecser).

Perényi Sándor Máv. felügyelő (Bpest).

Rausperger János plebános (Szár).

Rozsos István apát (Murakeresztur).

Sándorfy Ignác v. árvaszéki ülnök (Veszprém).

Schmidt József nyug. államtitkár (Budapest).

Vekerle Sándor miniszterelnök (Bpest).

Wetzel Gyula szabadalmi bíróság elnöke (Budapest).

Volt tanárai közül megérkeztek: *Vajda* Ödön zirci apát, *Gebaur* Izidor nyug. plebános, *Mészáros* Amánd plebános (Előszállás).

A miniszterelnök *Schmidt* államtitkár s a sajtóiroda kiküldöttével érkezett s egyenesen a Magyar Királyhoz hajtattott. Onnan testületileg a cisztériciák rendházába mentek *Vajda* Ödön apát üdvözlésére, a kinél *Gebaur* Izidor és *Mészáros*

Amánd volt tanárai várták már az érkezőket. Az üdvözlő beszédet *Koller* István földbirtokos mondotta, megható hangon emlékezve meg a háláról, mely őket a negyven év előtti tanárikarhoz fűzi s egy szersmind örömet fejezven ki a fölött, hogy kiváló tanárai egyike most a rend. apáti székhében ül.

Vajda Ödön apát a tőle megszokott kiváló ékesszólással válaszolt. Szavai végtelenül meghatótták az egybegyűlteket. A dikcio azonban rövid ideig tartott. A szemek megteltek könnyekkel s nem volt közülük egyetlenegy sem, a ki az érzelmeknek szavakkal való tolmácsolására képes lett volna. A szó szoros értelmében zokogtak. Különösen *Vekerle* miniszterelnök végtelenül meg volt hatva és volt tanára nyakába borulva, összecsókolta azt. A leggyengédebb és legérzékenyebb jeleket követték az melyek tanui lettek annak a határtalan tiszteletnek és szeretetnek, mely szívüket elárasztotta. Megölelték és megcsókolták egymást valamennyien, majd pedig a multba mélyedve, beszélgetni kezdtek. A miniszterelnök a legmélyebb tisztelettel beszélt volt tanárai iról, különösen *Supka Jeromos* volt apátról és *Bula Teofilről*.

— A legjobbat adták nekünk a mijök volt — mondotta. Minden jóra megtanítottak bennünket, a mit tudtak.

Ezután a templomba mentek le. *Vajda* apátur szentínisét mondott, a mely alatt *Kolb* Cyprían dr. tanár orgonált és régi magyar egyházi énekeket énekelt.

Ezután összenéztek a templomot, a sekrestyét, a rendházat, majd pedig a gimnáziumot, a melynek minden termébe bementek. Minden érdekelte őket a leydeni palacktól kezdve a legcsipősebb mutató pálcáig. Különösen a miniszterelnök ki-

— Remek! — mondtam — Ezeket fogom tanulmányozni!

Egyik név a másik után. Csupa jó ismerős már valamennyi. Ó mily rendes emberek! Ezek itt elöl, egész évi rendes előfizetők. December végén, január elején egyszerre beküldik az egész évi díjat, elkönyveljük s egy hosszú esztendő kereszttel nincs többé rájuk gondunk. Leemeltém előtűk a lekötött kalapomat s folytattam a tanulmányozást tovább.

A féltévi előfizetők! Ezek is pontos, rendes emberek. Adassék tisztelet nekik. Szép hazám felé vetettem a tekintetemet s titokban csókot intettem feléjük.

A negyedévi előfizetők. Uristen! mégis milyen szép az, ha valaki annyira rendes ember tud lenni. Nem feledni soha a fertály elejét. Fizetni akkor is, ha nem sürgetik.

— Adassék a nevetek — suttogám boldogan szinte teljesen elfeledve, hogy tengeren vagyok — lapoztam tovább.

Jöttek a hátralékosok, a kik későn ugyan, de valahogyan, egyik másik némely figyelmeztetés után, de lerótták a kötelezettségüket.

— Hiába! mégis csak jó, hogy van lelkiismeret s hogy ennek a lelkiismeretnek mardosó kigyói is vannak s azok beharapnak abba a szunnyadó, letargiába merült lélekbe és kinnözák, gyötrik mindaddig, míg a nyomdászámia, házber, postadji sít. emlegetése a becsület utjára téríti a nem fizetés szegényes ösvényen tévelygőket.

A hajó nagyot recsent. Az egyik vitorla elszakította a kötelet, elszabadult s a szél oly kaján örömmel tépte szakgatta, verte, csattogtatta az idomtalan tömeget, hogy megremegett belé a lelkünk. A széltől vörösre vert arcu matrózok haláltmegvető bátorsággal kapaszkodtak az árboc kötélen fölfelé. A hajó ingott, lóbálódzott, recsegett, a szél tombolt, a vihar ordított.

— Itt baj lesz! — nyögtem keservesen s

oly csikarást éreztem a gyomromban, hogy még a hajamszála is az égnek állt. A szédtő magaságban kalimpáló matrózokra nem mertem tekinteni, szinte görcsös ragaszkodással néztem a jegyzőkönyvet tovább.

A hátralékban megrögzött hátulfizetők kísérteties csoportja táncolt előttem. Nem sok, de keresüdsnek csordulton tul elég. Ezeket nem lehet megtanítani regulára. Mint a színvagnak a szín iránt, nincs érzékük a rend iránt. Jól esik nekik, ha miattuk mérgelednek, ha kéri, ha könyörögnek. Megvárják, míg a mamájuk, vagy az édes nővérük, feleségük figyelmezteti:

— Te! van leikd neked?

— Van!

— Nincs!

— Miért?

— Mert akkor beküldted volna már azt az előfizetést annak idején, annak rendi és módj szerint.

Idegesen nézem tovább a neveket. Ez fél-évvél maradt el, az egy évvel. Van három, a ki régebb óta tartozik. Persze, tudja, hogy van még becsület. Tovább nézek. Látom, hogy olyan is akad, a kinek becsületfogytán be kellett szüntetni a lap küldését és ő — a gonosz, az elkárhozott — adós maradt.

Egyszerre egy bőszi hullám átsapott a fedélzeten, végigmosott, hogy olyan lettem, mint az öntött saláta. Abban a pillanatban éreztem, hogy a gyomrom nem az enyém többé. Annyi erőm volt csupán, hogy fölugorjak s a korláthoz rohanjak.

Hogy mi történt velem aztán, nem tudom. Később elbeszéltek, hogy a matrózok mély ájulásban találtak a fedélzeten. Kezeimben egy jegyzőkönyvet fogtam görcsösen. Levittem a kabinba. Ott lefektettek s hogy a dühöngő vihar valahogyan az ágyból ki ne vessen, odakötötték. Egy jólleltu utilársam ott maradt mellettem s később

elbeszélte, hogy rémes álmaimban feljédvé, mintha kísértetet látnék, gyakran felsikoltottam:

— Fél év! — Egy év! — Másfél év! Borzasztó!

A hajó elhagyta a nagy tengert. Szigetek közé jutott. A szél ereje megtörött, a tenger mosolygott mint a kis gyerekek, mikor az édesanyja ringatja.

Fölbredtem. A gyomrom rémesen üres volt. A kezemben a jegyzőkönyvet szorongattam. Épen a hátralékosoknál volt kinyitva. A tenger vize csunyául lerutította őket.

— Hogy van? — kérdezte egy hölgy utitárs, a ki őt tilt a fejemenél.

— Köszönöm! Most már talán jól, de fáj a fejem s szörnyen üres a gyomrom.

— Nagyon rosszul volt. A matrózok szállításolták be. Azt mondták, hogy elájult.

— Igen! igen most már emlékszem — mondtam hosszas fejtörés után. Épen a hátralékosok neveit olvastam.

— Igazán?! Hát aztán olyanok is vannak?

— Nem sokan! de mégis léteznek.

— Borzasztó!

— Bizony borzasztó! Tanu vagyok rá én. Ha nem az ő neveiket olvasom, hanem a rendes előfizetőiket, meg vagyok győződve, hogy az egész vihar nyomtalanul rohan el felettem. Mig most, lássa, hogy le vagyok hervadva.

— Az ám! Szegényke! — s megtörölte a gyöngyöző homlokomat.

— Lássá, ez tán csak a rendes előfizetők neveit olvassa a vihar alkalmával.

— Persze! persze! — nyögtem. Hiszen a tapasztalat bizonyítja; hogy ez a legjobb és legbiztosabb szer a tengeri betegség ellen.

A kath. tanító a ker. szociális tevékenység terén.

„Székesfehérvári egyházmegyei róm. kath. iskolák tanítóinak egyesülete” 1906. június hó 28. Székesfehérvárott megtartott közgyűlésén elfogadott pályanyertes dolgozat.

Irta: **Reichenbach Ferenc,**
csákvári főtanító.

Mottó: „A sötétség nem a mi elemünk; mi a világosság emberei vagyunk.”
Prohászka Ottokár.

A tapasztalásból tudjuk, hogy a béke minden jónak a kuforrása, ennek nyomán jár a földi boldogság. Jézus, az isteni megváltó, dicső fel-támadása után e szavakkal köszöntötte tanítványait: „Béke veletek!” Az a régi keresztény közmondás: „Hol béke, ott a szeretet; hol szeretet, ott az Isten és áldás,” igazságát látjuk a mindennapi életben. A békében élő család boldog, itt szeretet sugárzik az arcokról, édes megnyugvás tölti el a szíveket, megelégedés fűszerezi a munka gyümölcsét. Ezzel szemben mit látunk egy olyan házban, hol a családi béke fel van dülva? Bánatos arcok, kisírt szemek, télen kezok, rendetlenség és pusztulás jelzi azt, hogy itt nincs boldogság. Hát a nagy társadalomban mit látunk? Folytonos harcot, irigy vetélkedést és elégedetlenséget. *Dolgozni ma már nem akar a nép,* vagy ha igen, oly magas bért kíván, mit a munkaadó kispardza vagy kispardos meg nem akar adni. Őr szeretne ma már lenni mindenki, az egyszerű ruházat és életmód kimentek a divatból. A fénytűzés, a drágább konyha és élvezetekhez szükséges kiadások nem fedezhetők a csekélyebb keresetből. E bajt fokozza a folytonos izgatás, mely csmány lapokban és a lelketlen bujtatók révén terjed. Folytatják az osztályharcot, melyben, ha nem is folyik mindig vér, de gyengíti, sorvasztja, szétforgácsolja az erőt, elkedvetleníti az ugy is gondolkodó embereket. Mi lesz ennek a vége? Isten tudja, a gondolkodó elme pedig sejtí. A nyílt istentagadásúak és ezzel az erkölcsatlenség terjedésének, a folytonos békétlenségnek pusztulás lesz az eredménye. Jól tudta ezt Jézus Krisztus, mi emberek meg tapasztaljuk, hogy béke a jólétnék legelső tényezője. Hazánk története is azt bizonyítja, hogy békében lett naggyá a magyar nemzet. Míg őseink a török zaklatásainak kivéve folytonos harcban éltek, hanyatlott, elmaradt a műveltségben; míg a fölünk nyugatra élő nemzetek békét élvezve annyira haladtak minden tekintetben, hogy csak évtizedek múlva fogjuk őket utolérni, különösen akkor, ha az az állapot, mely szociális kérdésnek nevezetlik, helyesen meg nem lesz oldva. Vagy ki nem látja a bajt? Elszegényedik a kispardza, a kispardos, kívándorol a munkásnép, mert hazánk, mint agrárállam, pusztán őstermelésből, mai igényeinknek megdrágult háztartását többé fedezni nem tudja. A magyar gazda okszerű gazdálkodáshoz nem ért, elmarad a világversenyben. Az Alföld megszűnt hazánk és más országok éléskamrája lenni, a tejjel-mézszel folyó dúis Kánaán nem ad már elegendő munkát és kenyeret, mert el van hanyagolva hazánk gyárpara is. Az Ausztriával 1867-ben kötött vámközösség átokként nehezedik ránk, ez a mi boldogulásunk ke-rekkötője. Ausztria a vámközösség mellett, mint iparállam nagyra nőtt, gyárpara fejlődött, népe vagyonosodott, mert a fölünk olcsón vett nyers anyagból készített iparcikkeket jó drágán adta el nekünk. És míg 1867 óta Ausztriában az ipar mellett a földmívelés és állattenyésztés is fejlődött, addig mi mint gazdák megmaradtunk a régi rendszer mellett, gyárparaunk is nagyon szegény lábon áll. Ez a körülmény szintén nagy oka a társadalmi bajnak, rajta segíteni csak a törvényhozás tud, ha felállítja hazánk és Ausztria között az önálló vámsorompót. Jöjjenek a törvényhozó urak a nép közé, hogy lássák a nyomorúságot. Tanulmányozzák a baj, az elszegényedés okait, és ez alapon hozzanak egészséges, nemzetgazdasági törvényeket.

Hála Istennek, felkeltek már jobbaink, az elégtelenség panaszja könyörületre indította szívüket. Megindult keresztény alapon a népmentes munkája, tette szólítanak minket is, hogy szóval és tettel közös erővel dolgozzunk. A felhívás

elhatott a legkisebb faluban lakó tanító füléig is, kik önzetlenül, csupán hazafiságból készek lesznek a hazafiság oltárán áldozni, hisz jól tudják, hogy ők azok; kik sa át nyomorúságukról megfeledkezve önmagukat emésztik, mint a gyertya, mely másoknak világít. A szociális kérdés megoldása körül kibontották a zászlót vezéreink, megindult a munka széles e kazában, kész a munkaterv, csak segédekre van szükség, kik a terv keresztülvitelében közreműködjenek. E munka reánk kath. tanítókra is vár, hisz napszámiai vagyunk az egyháznak és hazának, melyekért élünk, halunk meg.

Nem akarom a szociáldemokraták tanait leírni, melyek már annyira elvannak terjedve, hogy azokat már mindenki ismeri. A rossz mindig jobban terjed, mind a jó.

Vannak a szociális tevékenység terén olyan dolgok, miknek keresztülvitelére, helyes megoldására a törvényhozókra és a nagybirtokosokra vár, de vannak olyanok is, melyek a tanító hatáskörébe vágnak, és ezek a következők.

1. A tiszta erkölcs alapja minden társadalmi rendnek és jólétnék. A lelketlen konkoly hintők szóval, tettel, ujsgaikkal pedig már megméltelyezték, pokolútjára vezették az embereket ezreit. Ezzel szemben iparkodjék a tanító az iskolában rábizott gyermekeket, édes hazánk reményeit, szigoruan, vallásos irányban, Krisztus szellemében nevelni, hogy egykoron a kísértések és csábításokkal szemben fel legyenek vértelve. Az iskolán kívül is hasson jótékonyan egykori tanítványaira és a felnőttekre általában. Legyen azért a tanító-nak élő hite, mely tettekben nyilvánul. Legyen a tanító tükrök, melyben a nép csak szípet és jót lásson. Legyen a tanító forrás, melyből a szeretet szívet nélkül őradoz, legyen élete viruló rét, mely erényvirágokkal ékes. A szavak oltatnak, a példák vonzanak, így legyen a tanító világos felhő, tüzös oszlop, mely után bátran méheszen a nép, a szabad gondolkodók rossz tarai által sivatag pusztává változott élet utain, mely a bölcsőtől a sirig vezet. Oh bár elég erősek lennénk, a már elhímet konkoly és buján fejlődő gyomok kiirtására, akkor jobb, szebb jövő hajnala virradna fel egyházunk és hazánk vészteljes felhőkkel borított sötét egén.

2. Dolgosok közt olyan a rest, mint élök közt a holttest. Munka nélkül senki sem élhet. Ős szüleink bűne miatt kiondta Isten a kemény ítéletet: „Arcodnak verejtékével egyed kenyeredet,

mig vissza nem térsz a földre, melyből lettél.” Ez ítélet-igazságát láthatjuk a mindennapi életben. A társadalomban mindenki megtalálja a maga munkakörét, egyik kézzel, másik ésszel keresi kenyerét. Minden munka meghozza a maga gyümölcsét és boldog az a család, mely hasonlít egy méhkaszhoz, hol minden egyed megállja a maga helyét, dolgozik kedvező időben, reggeltől késő estig. Hogy munkaképes, munkaszerető, edzett honpolgárokat neveljünk, ez legyen fontos kötelességünk. Szoktassuk azért a gyermekeket már kicsiny korában dolgozhoz a szülői házban és az iskolában. Legyen a tanítónak gondja arra, hogy a gyermek az iskolában ne henyéljen, hanem rövid, szórakoztató megszakítással folyton foglalkozzék, hogy az imádság mellett dolgozni is tanuljon. Fordítsunk gondot a testet edző, bátorságra szoktató tornázásra. A kézügyesség gyakorlása is igen fontos tárgy, kár, hogy ebben mi tanítók járatlanok vagyunk. A bajon csak ugy lehetne segíteni, ha a kormány idevonatkozó tanfolyamokat nyitna: A munkához való szoktatásra igen alkalmas az iskolakert, sajnos, hogy ilyenek sincsenek, vagy ha van is, messze vannak az iskolától. Hogy mely örömmel dolgoznak a gyermekek tanítójuk vezetése mellett, azt csak az tudja, ki azt próbálta. Férfikort ért tanítványaim örömmel gondolnak vissza a kertben és méhesben velem eltöltött boldog órákra. Nem egyszer hallottam már e szökat: „Istenem, de rég volt, mikor ezt a fát ültettük, velünk együtt naggyá nőtt, nem hittem volna, hogy egykor együnk a terméséből és ime megértük ezt is. Isten áldja meg tanító urat, éljen sokáig, hogy az én fiamat is foglalkoztathassa e kis kertben, melyhez engem annyi édes emlék fűz.” A vallásosan nevelt, munkaszerető ember nem hallgat a csábító szociáldemokratákra, mert tudja, hogy hasztalan az ember iparkodása, ha nem járul hozzá Isten áldása. Vallásos ember Isten nevében kezdí és végzi munkáját és boldog megelégedéssel eszi a fáradsággal megszerzett kenyeret. Ahol a tanító kénytelen földmíveléssel és állattenyésztéssel foglalkozni, iparkodjék könyveket olvasni, jó gazdákat utánozni, hogy mintaszerű gazdálkodásával jó példát adjon a népnek, mert okszerű gazdálkodással többé delmez a föld.

(Folyt. köv.)

Hirdetmény!

A KÖZGAZDASÁGI BANK és TAKARÉK-PÉNZTÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Takarék és Folyószámla betétek után 1907. július 1-től kezdődőleg

4 1/2 % kamatot

térít meg és a tőkekamatadót sajátjából fizeti

az igazgatóság.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.